

JPP „KURK LIETUVAI“

ELEKTRONINĖS DEMOKRATIJOS SISTEMOS TOBULINIMAS VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

Evelina Fetingytė
Edvardas Pocius
2015 m. kovo mėn.

Jaunųjų profesionalų programa (JPP) „Kurk Lietuvai“ – pirmoji ir kol kas vienintelė profesinio tobulinimo ir gerosios užsienio praktikos pritaikymo programa Lietuvoje, kuri suteikia galimybę jauniems profesionalams savo žiniomis ir idėjomis prisidėti prie modernios Lietuvos ateities kūrimo.

TURINYS

1. Įvadas.....	2
Problematika	2
2. Projektas Vilniuje - sprendimai	4
E. demokratijos sistemos įrankių tobulinimas	4
E. demokratijai skirtos komunikacijos įgyvendinimas	5
3. JPP „Kurk Lietuvai“ palyginamoji Lietuvos savivaldybių e. demokratijos sistemų analizė	8
Bendrieji analizės rezultatai	9
Probleminės sritys.....	10
Išvados ir rekomendacijos	12
Priedas	15

1. ĮVADAS

2014 m. spalio–2015 m. kovo mėn. Vilniaus miesto savivaldybėje buvo vykdomas jaunųjų profesionalų programos (JPP) „Kurk Lietuvai“ projektas, kurio tema – „Elektroninės demokratijos sistemos tobulinimas“.

Projekto tikslas – pateikti rekomendacijas, padėsiančias padidinti savivaldybės tinklalapio *Vilnius.lt* lankytojų ir minėtame tinklalapyje esančios e. demokratijos sistemos įrankiais besinaudojančių vartotojų skaičių. 2014 m. sausio–spalio mėn. tinklalapyje *Vilnius.lt* lankėsi per 2,4 mln. lankytojų, o e. demokratijos sistema naudojosi beveik 11,2 tūkst. vartotojų. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (VMSA) E. miesto departamento strateginiame veiklos plane yra numatyta 2015 m. padidinti šiuos statistinius rodiklius: svetainės lankytojų skaičių norima padidinti iki 12,5 mln. (420 proc. pokytis), o e. demokratijos sistemos vartotojų – iki 16 tūkst. (42,8 proc. pokytis).

Vilniaus miesto savivaldybė įsidiėgė e. demokratijos sistemos įrankius savo tinklalapyje, gavusi 473 726,01 eurų paramą pagal Europos Sąjungos struktūrinių fondų priemonę „Elektroninė demokratija: regionai“ (VP2-3.1-IVPK-05-R). Minėti VMSA E. miesto departamento išsikelti tikslai koreliuoja su šios priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodikliais, kurie bus vertinami 2015 m.: 1) gyventojų, besilankančių savivaldybės svetainėje, dalies padidėjimas (palyginti su 2005 m. rodikliu) 40 procentinių punktų; 2) elektroninių paslaugų vartotojų, teigiamai vertinančių šias paslaugas, dalis po 2 metų nuo atitinkamų elektroninių paslaugų sukūrimo – 70 proc. ES teikta parama paskatino e. demokratijos sistemų įrankių plėtrą ir kitose Lietuvos savivaldybėse, kurioms galioja tie patys įgyvendinimo stebėsenos rodikliai. Tai leidžia teigti, kad Vilniaus miesto savivaldybės iškelta problema – didinti savivaldybės tinklalapio lankytojų ir vartotojų skaičių – yra aktuali ne tik sostinėje.

E. demokratija – tai elektroniniai įrankiai, leidžiantys gyventojams lengviau įsitraukti į politinių sprendimų priėmimo procesus. Gerieji užsienio praktikos pavyzdžiai rodo, kad efektyvi ir kokybiška atgalinė ryšų gyventojams užtikrinanti e. demokratijos sistema yra naudinga savivaldybei daugeliu aspektų. Puikiai veikianti sistema sudaro palankias sąlygas gyventojams išreikšti savo nuomonę savivaldos sprendimų priėmimo procesuose ir simbolizuoja savivaldybės atvirumą gyventojų nuomonei. Tai gerina savivaldybės įvaizdį gyventojų akyse ir puoselėja skaidrią vietos savivaldą. Pastarasis aspektas yra ypač svarbus vertinant savivaldybės konkurencingumą kitų savivaldybių atžvilgiu, kuomet vystomos verslo plėtros ir investicijų pritraukimo idėjos.

PROBLEMATIKA

Projekto vykdymo metu buvo atlikta Lietuvos savivaldybių e. demokratijos sistemų kokybinė analizė (žr. p. 7–12), kuri leido identifikuoti kertines problemas, lemiančias mažą Vilniaus miesto savivaldybės tinklalapio *Vilnius.lt* lankytojų ir e. demokratijos įrankių vartotojų skaičių. Analizės metu Vilniaus miesto savivaldybės e. demokratijos sistemos kokybė buvo įvertinta 6,09 balo iš 20 galimų. Žemas balas nurodo būtinybę gerinti e. demokratijos įrankius ir taip didinti jų panaudojimą tarp gyventojų. Bendroji problematika buvo suskirstyta į dvi grupes:

techninis sistemos įgyvendinimas ir e. demokratijos sistemai skirta komunikacija.

1. Techninis e. demokratijos sistemos įgyvendinimas

Atlikus sistemos analizę paaiškėjo, kad e. demokratijos sistemos įrankiai nebuvo tinkamai pritaikyti vartotojams naudoti. Tyrimo metu daugiausia dėmesio skirta tiems įrankiams, kurie turėtų užtikrinti geriausias galimybes gyventojams pareikšti savo nuomonę savivaldos klausimais: elektroninėms peticijoms, apklausoms ir forumui, skirtam vykdyti viešąsias konsultacijas internetu.

Analizės metu nustatyta, kad e. peticijų įrankių funkcionalumo užtenka vartotojų poreikiams užtikrinti – per 2014 metus savivaldybei elektronine forma buvo pateikta 12 peticijų. Pastebėta, kad šios peticijos sulaukė labai menko gyventojų vertinimo (vidutiniškai peticiją vertina 5 vartotojai), o dauguma pateiktų e. peticijų yra atmetamos dėl neatitikties peticijai keliamiems reikalavimams.

Gyventojų nuomonės apklausų įrankio funkcionalumas taip pat buvo įvertintas teigiamai, tačiau įvardyti informacijos pateikimo trūkumai – apklausoms nėra priskiriama jų vykdymo data, o tai lemia, kad tiek archyvinė medžiaga, tiek aktuali informacija yra pateikiamos kartu. Dėl tokio informacijos pateikimo vartotojui sudėtingiau naršyti, o tai gali turėti įtakos mažesniai nei siektina vartotojų skaičiui.

Atlikus sistemos analizę pastebėta, kad savivaldybės tinklalapyje nėra viešosioms konsultacijoms vykdyti skirto forumo. Vėliau išsiaiškinta, kad forumas buvo įdiegtas kartu su kitais e. demokratijos įrankiais, bet yra neprieinamas vartotojams. Akcentuota, kad viešųjų konsultacijų vykdymas per internetinį forumą yra itin svarbus siekiant pritraukti daugiau vartotojų į e. demokratijos sistemą.

2. E. demokratijos sistemai skirta komunikacija

Siekiant didinti savivaldybės tinklalapio lankytojų ir e. demokratijos sistemos vartotojų skaičių, reikia užtikrinti, kad informacija apie sistemos įrankių galimybes būtų patogiai prieinama gyventojams.

Pastebėta, kad savivaldybės tinklalapyje *Vilnius.lt* e. demokratijos įrankiai yra pateikti kartu su kitomis elektroninėmis paslaugomis, o informacija apie naują e. demokratijos sistemoje generuojamą turinį tik retais atvejais publikuojama už sistemos ribų. Tokia situacija lemia tai, kad interneto vartotojui, naršančiam savivaldybės tinklalapyje, sumažinamos galimybės susipažinti su e. demokratijos sistemos įrankiais ir jais generuojamu nauju turiniu.

Projekto metu taip pat buvo išsiaiškintas miesto gyventojų poreikis būti geriau informuotiems apie galimybes dalyvauti savivaldos sprendimų procesuose pasitelkiant e. demokratiją.

2. PROJEKTAS VILNIUJE – SPRENDIMAI

E. DEMOKRATIJOS SISTEMOS ĮRANKIŲ TOBULINIMAS

1. **Ijungti forumo įrankį ir jį naudoti vykdant viešąsias konsultacijas.** Tradiciškai viešosios konsultacijos yra vykdomos siekiant sužinoti gyventojų nuomonę savivaldybės vykdomų urbanistinės plėtros ir investicinių projektų klausimais. Tokių konsultacijų vykdymas internetu leidžia savivaldybei surinkti kuo didesnio gyventojų skaičiaus nuomonę, todėl pati konsultacija tampa labiau reprezentatyvi, o jos nauda tiek savivaldybei, tiek gyventojams – didesnė. Projekto metu buvo įvykdyta viešoji konsultacija „Neries krantinių rekonstrukcijos ir dviračių takų įrengimo projektinių pasiūlymų“ tema, kurią organizavo Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamentas (1 pav.). Siekiant išsiaiškinti tokio tipo konsultacijos reikalingumą visuomenei, buvo pasirinkta paprastesnė konsultacijos pateikimo forma, leidusi vartotojams atsakyti į 13 uždarųjų ir vieną atvirąjį klausimus. Konsultacijos metu savo nuomonę išreiškė 622 respondentai. Konsultaciją vykdžiusio Miesto plėtros departamento atstovų teigimu, šis skaičius 10–15 kartų viršijo žmonių, atvykstančių į tradicinius viešus projektų svarstymus, skaičių.

1 pav. Viešoji konsultacija savivaldybės tinklalapyje

2. **Publikuoti vartotojo instrukciją e. peticijų įrankiui ir atskirti vartotojams aktualias peticijas nuo archyvinės medžiagos.** Dauguma vartotojų pateiktų e. peticijų yra atmetamos dėl neatitikties joms keliamiems reikalavimams, kuriuos

reglamentuoja LR Peticijų įstatymas. Projekto metu buvo sudaryta vartotojo instrukcija, kuri supažindins vartotojus su svarbiausiais LR Peticijų įstatymo aspektais. Tai padės užtikrinti, kad vartotojų pateiktos e. peticijos bus nagrinėjamos savivaldybės taryboje, ir taip įrankis nepraras savo prasmės. Siekiant palengvinti vartotojų naršymą ir galimybes susirasti aktualiausią savivaldybės tinklalapio informaciją, rekomenduota atskirti archyvinę e. peticijų įrankio medžiagą nuo tų e. peticijų, kurioms dar yra renkamas gyventojų pritarimas.

3. **Priskirti datas tinklalapyje vykdomoms apklausoms ir atskirti archyvinę medžiagą nuo vykstančių apklausų.** Vartotojams naršyti bus lengviau, kai apklausų įrankio archyvinė medžiaga bus atskirta nuo vykdomų apklausų sąrašo, o tai turės teigiamų rezultatų vertinant vartotojų aktyvumą.

E. DEMOKRATIJAI SKIRTOS KOMUNIKACIJOS ĮGYVENDINIMAS

1. **Keisti informacijos pateikimą savivaldybės tinklalapyje.** Siekiant padaryti e. demokratijos įrankius geriau matomus vartotojams ir taip palengvinti galimybes jais pasinaudoti, rekomenduota keisti savivaldybės tinklalapio meniu zonas, jose atskirai nuo kitų paslaugų pateikiant e. demokratijos sistemos įrankių nuorodas. Taip pat atkreiptas dėmesys į meniu spalvas, rekomenduojant naudoti efektyviau vartotojų dėmesį patraukiančias spalvas.
2. **Naudoti e. demokratijos aktyvųjų laukelių gerai matomoje vietoje, pirmame savivaldybės tinklalapio puslapyje.** Įprastai apie naują turinį e. demokratijos sistemoje yra skelbiama savivaldybės tinklalapio naujienų sraute, kuris dažnai atnaujinamas, ir aktuali informacija greitai tampa sunkiau pasiekiami vartotojams. Projekto metu atlikta analizė atskleidė, kad e. demokratijos turiniui viešinti skirtas informacinis laukelis pirmame tinklalapio puslapyje gali padidinti e. demokratijos įrankių vartotojų skaičių 30–50 kartų. Toks laukelis buvo naudojamas projekto metu, vykdant viešąją konsultaciją (2 pav.).

2 pav. E. demokratijos aktyvūs laukelis, skirtas informuoti apie vykstančią konsultaciją

3. **Kviesti tikslines grupes išreikšti savo nuomonę, pasitelkiant jų kontaktų duomenų bazę.** Siekiant informuoti tikslines miesto gyventojų grupes apie galimybes išreikšti savo nuomonę viešųjų konsultacijų metu, rekomenduota išnaudoti automatizuoto kvietimo išreikšti savo nuomonę galimybę. Siekiant šio tikslo, projekto metu buvo sudaryta 346 skėtinių kontaktų duomenų bazė, kurią panaudojus elektroniniu paštu galima pasiekti 100–130 tūkst. miesto gyventojų.
4. **Įtraukti savivaldybės Viešųjų ryšių skyrių viešinant informaciją apie e. demokratijos sistemos turinį.** Automatizuoto pranešimo galimybė leidžia informuoti savivaldybės Viešųjų ryšių skyrių apie naują e. demokratijos sistemos turinį, o tai yra būtina siekiant išnaudoti papildomus komunikacijos kanalus to turinio viešinimui. Projekto metu Viešųjų ryšių skyrius buvo informuotas apie vykdytą viešąją konsultaciją – informacija apie ją kartu su nuoroda į konsultacijos puslapį buvo paskelbta pranešime spaudai ir savivaldybės socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje, kurią seka 11 tūkst. interneto vartotojų (3 pav.).
5. **Naudoti naujienlaiškio įrankį skelbiant savivaldybės ir e. demokratijos naujienas.** Naujienlaiškio įrankis leidžia vartotojams savanoriškai prenumeruoti savivaldybės naujienas – tai praplečia savivaldybės veikla suinteresuotą auditoriją. Rekomenduota išnaudoti tokio įrankio galimybes skelbiant ne tik apie savivaldybės naujienas, bet ir apie e. demokratijos sistemoje generuojamą turinį.
6. **Integruoti socialinių tinklų „dalijimosi“ funkcijas.** Siekiant padidinti e. demokratijos įrankių žinomumą tarp interneto vartotojų, reikėtų sudaryti geriausias sąlygas vartotojams skleisti informaciją apie šių įrankių galimybes – socialinių tinklų funkcijų integravimas yra technologiškai paprasčiausias būdas šiam tikslui įgyvendinti.

Vilnius

Naujienos
E. miestas
Savivaldybė
Turizmas

Aktuali informacija

Struktūra ir kontaktai

- Meras
- Mero pavaduotojai
- Taryba
- Tarybos sekretorius
- Administracija
- Seniūnijos
- Savivaldybės įmonės
- Profesinė sąjunga
- Kontaktų paieška

Teisinė informacija

- teisės aktai
- teisės aktų projektai
- tyrimai ir analizės
- teisės reguliavimo stebėseną
- teisės aktų pažeidimai

Veikla

- nuostatai
- planavimo dokumentai
- veiklos sritys
- darbo užmokestis

Kviečiame drauge aptarti Neries krantinių rekonstrukcijos projektą

2015-03-02
Komentarų nėra

Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamento specialistai kovo 2–15 dienomis pradeda viešąją konsultaciją „Neries krantinių rekonstrukcijos ir dviračių takų įrengimo projektinių pasiūlymų“ klausimais.

Viešoji konsultacija vyksta Vilniaus miesto savivaldybės tinklalapyje »

3 pav.:Viešųjų ryšių skyriaus pranešimas apie pradėtą konsultaciją

3. JPP „KURK LIETUVAI“ PALYGINAMOJI LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ E. DEMOKRATIJOS SISTEMŲ ANALIZĖ

Vykdam JPP „Kurk Lietuvai“ projektą „E. demokratijos sistemos tobulinimas“ buvo atlikta Lietuvos savivaldybių e. demokratijos sistemų palyginamoji analizė, grįsta Rutgers universiteto (JAV) „E. valdymo tyrimo“ 5-ąja dalimi „Piliėtis ir grįžtamasis ryšys“. Šios analizės tikslas – išsiaiškinti e. demokratijos sistemų kokybę bei prieinamumą ir patogumą vartotojams.

Analizės rezultatai leidžia identifikuoti e. demokratijos sistemų plėtros Lietuvos savivaldybėse problematiką bei vyraujančias tendencijas, lyginti skirtingose savivaldybėse pasiektus rezultatus tarpusavyje ir gretinti juos tarptautiniame kontekste.

Tai – pirmoji kokybinė Lietuvos savivaldybių e. demokratijos sistemų analizė. Jos rezultatai buvo pristatyti už e. demokratijos plėtrą atsakingai institucijai – Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie LR Susisiekimo ministerijos (IVPK). Šie rezultatai ir jų pagrindu suformuotos rekomendacijos bus naudojami gerinant e. demokratijos plėtros kokybę Lietuvos savivaldybėse 2015–2020 m.

BENDRIEJI ANALIZĖS REZULTATAI

Didžiausias galimas balas	20,00
Nacionalinis vidutinis balas	5,28
Didžiųjų miestų savivaldybių vidutinis balas	6,17

Nr.	Savivaldybė	Balas
1	Šiaulių m.	10,43
2	Marijampolės r.	10,00
3-4	Alytaus m.	9,57
3-4	Panevėžio m.	9,57
5-6	Akmenės r.	9,13
5-6	Širvintų r.	9,13
7	Varėnos r.	8,26
8-11	Panevėžio r.	7,83
8-11	Biržų r.	7,83
8-11	Joniškio r.	7,83
8-11	Ignalinos r.	7,83
12-14	Šiaulių r.	6,96
12-14	Radviliškio r.	6,96
12-14	Molėtų r.	6,96
15	Kelmės r.	6,52
16-19	Vilniaus m.	6,09
16-19	Kupiškio r.	6,09
16-19	Kazlų Rūdos r.	6,09
16-19	Šilutės r.	6,09
20-21	Kalvarijos r.	5,65
20-21	Palangos m.	5,65
22-26	Pakruojo r.	5,22
22-26	Elektrėnų r.	5,22
22-26	Šalčininkų r.	5,22
22-26	Visagino r.	5,22
22-26	Skuodo r.	5,22
27-31	Birštono r.	4,78
27-31	Mažeikių r.	4,78
27-31	Kretingos r.	4,78
27-31	Klaipėdos r.	4,78

Nr.	Savivaldybė	Balas
27-31	Rokiškio r.	4,78
32-39	Zarasų r.	4,35
32-39	Lazdijų r.	4,35
32-39	Jonavos r.	4,35
32-39	Kaišiadorių r.	4,35
32-39	Raseinių r.	4,35
32-39	Vilkaviškio r.	4,35
32-39	Tauragės r.	4,35
32-39	Neringos r.	4,35
40	Pasvalio r.	4,32
41-46	Ukmergės r.	3,91
41-46	Alytaus r.	3,91
41-46	Kėdainių r.	3,91
41-46	Pagėgių r.	3,91
41-46	Plungės r.	3,91
41-46	Klaipėdos m.	3,91
47-55	Švenčionių r.	3,48
47-55	Kauno m.	3,48
47-55	Trakų r.	3,48
47-55	Vilniaus r.	3,48
47-55	Prienų r.	3,48
47-55	Šakių r.	3,48
47-55	Jurbarko r.	3,48
47-55	Rietavo r.	3,48
47-55	Telšių r.	3,48
56-58	Anykščių r.	3,04
56-58	Druskininkų r.	3,04
56-58	Šilalės r.	3,04
59-60	Utenos r.	2,61
59-60	Kauno r.	2,61

PROBLEMINĖS SRITYS

Žemą e. demokratijos sistemų bendrąjį vertinimą (nacionalinis vidurkis – 5,28 balo iš 20 galimų) lemia kelios priežastys. Visų pirma, terminas „e. demokratija“ savivaldybėse dažnai suprantamas skirtingai, dėl tosavivaldybių tinklalapių „E. demokratijos“ skiltyse būna pateikiama skirtinga informacija, dažnai skiltį papildant su e. demokratija nesusijusiais įrankiais. Antra, skirtingus analizės rezultatus savivaldybėse lemia nevienodas įdiegtų e. demokratijos įrankių skaičius.

1. „E. demokratijos“ interpretacijos

JPP „Kurk Lietuvai“ projekto metu sąvoka „e. demokratija“ buvo suprantama kaip sistema tokių elektroninių priemonių, kurios palengvina sąlygas gyventojams dalyvauti vietos savivaldos politinių sprendimų priėmimo procesuose. Toks apibrėžimas sutampa su ES struktūrinių fondų paramos priemone „Elektroninė demokratija: regionai“ aprašyme esančiu sąvokos apibūdinimu ir su Rutgers universiteto vykdomo „E. valdymo tyrimo“ terminologija.

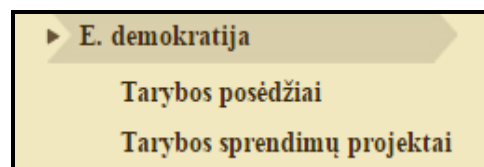
Vykdamas Lietuvos savivaldybių e. demokratijos sistemų analizę, išryškėjo trys sąvokos „E. demokratija“ interpretacijos savivaldybių tinklalapiuose. Pirmoji e. demokratijos sistemos įrankius sutapatina su savivaldybės teikiamomis elektroninėmis paslaugomis (4 pav.). Šiuo atveju, net jei e. demokratijos įrankiai ir yra pateikiami greta e. paslaugų nuorodų, vartotojui tampa sunku atskirti ir išsirinkti tuos įrankius, kurie leidžia aktyviai dalyvauti vietos savivaldoje svarstant politines temas.

Antroji „E. demokratijos“ interpretacija akcentuoja galimybes gyventojams peržiūrėti savivaldybės tarybos posėdžių vaizdo įrašus ir susipažinti su kita savivaldybės tinklalapyje pateikiama informacija (5 pav.). Tačiau ši interpretacija neatspindi e. demokratijos sistemos esmės – t. y. palengvinti sąlygas gyventojams išreikšti savo nuomonę.

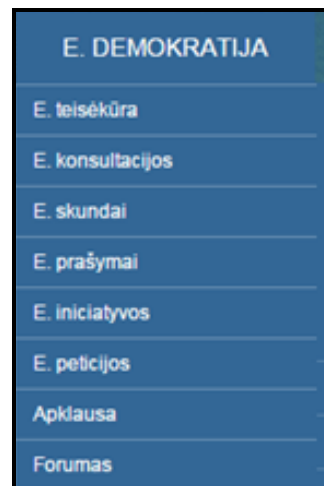
Trečioji „E. demokratijos“ interpretacija pabrėžia tuos sistemos įrankius, kurie skirti vartotojams dalyvauti vietos savivaldos

4 pav. E. demokratijos interpretacija Zarasų r. savivaldybės tinklalapyje

5 pav. E. demokratijos interpretacija Kėdainių r. savivaldybės tinklalapyje

6 pav.: E. demokratijos interpretacija Širvintų r. savivaldybės tinklalapyje

sprendimų priėmimo procesuose (6 pav.), todėl galima teigti, kad ši interpretacija yra teisinga. Taip šią sąvoką interpretuoja 16 Lietuvos savivaldybių.

Skirtingos interpretacijos lemia ir nevienodą e. demokratijos informacijos pateikimą savivaldybių tinklalapiuose – kai kur visi e. demokratijos įrankiai būna pateikti vienoje vietoje (6 pav.), kitur – išmėtyti po skirtingas tinklalapio dalis. Pastarasis informacijos pateikimo variantas apsunkina naršymą tam vartotojui, kuris nori pasinaudoti e. demokratijos įrankių teikiamomis galimybėmis.

2. Skirtingas e. demokratijos įrankių skaičius

Vykdamas e. demokratijos sistemų analizę Lietuvos savivaldybių tinklalapiuose, buvo tikrinama, ar vartotojams yra sudaryta galimybė pasinaudoti skirtingais e. demokratijos įrankiais: elektronine skelbimų lenta, apklausomis, e. peticijoms, forumu, posėdžių transliacijomis ir kt. Įvardijus tinklalapyje esančius sistemos įrankius buvo žiūrima, kaip jie yra pritaikyti naudojimui: ar gyventojų nuomonės apklausos vykdomos reguliariai, ar forumas yra išnaudojamas vykdamas viešąsias konsultacijas, ar yra sudaryta galimybė gyventojui išsakyti savo poziciją tarybos posėdžio transliacijos metu.

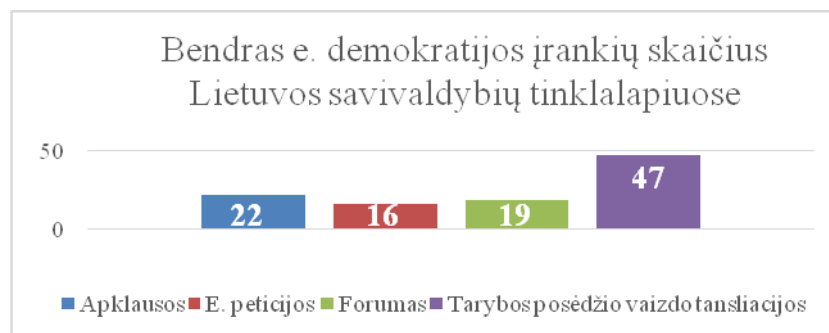
Nevienodi Lietuvos savivaldybėms skirti balai rodo, kad jų tinklalapiuose pateikiamų e. demokratijos įrankių skaičius skiriasi, todėl skiriasi ir jų panaudojimo galimybės vartotojams.

Tyrimo metu trimis pagrindiniais e. demokratijos įrankiais yra laikomos apklausos, e. peticijos ir forumas, skirtas viešosioms konsultacijoms vykdyti. Jie laikomi pagrindiniais, nes šiuo metu tik šie įrankiai suteikia geriausias galimybes gyventojams išreikšti savo nuomonę ir užtikrina kokybišką atgalinį ryšį iš savivaldybių.

Vykdamas analizę paaiškėjo, kad tik 8 Lietuvos savivaldybės yra įsidedusios visus tris pagrindinius e. demokratijos įrankius, o 27 savivaldybės savo tinklalapiuose neturi nė vieno iš jų. Likusios 25 savivaldybės turi po vieną arba du veikiančius pagrindinius e. demokratijos įrankius.

Skirtumai išryškėja vertinant ir kitą e. demokratijos sistemos įrankį – galimybę stebėti savivaldybių tarybų posėdžius internetu. Šis įrankis yra bene populiariausias e. demokratijos įrankis Lietuvoje – jis veikia 47 savivaldybėse. Tokia galimybė padeda gyventojams susipažinti su savivaldybės tarybos veikla, tačiau neleidžia tiesiogiai išreikšti savo nuomonės. Tarybos posėdžio transliaciją su galimybėmis komentuoti ir balsuoti yra įsidedusios tik dvi savivaldybės – Vilniaus ir Prienų rajonų.

Posėdžių transliacijos galimybių nėra arba jos neveikia 11-oje savivaldybių tinklalapių. Dvi savivaldybės teikia vartotojams galimybę klausytis posėdžių garso įrašų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atliktos analizės rezultatai leidžia įvardyti dvi kryptis, kuriomis galima siekti kokybinės e. demokratijos sistemų raidos Lietuvos savivaldybėse.

Nacionaliniu lygmeniu rekomenduojama apibrėžti „E. demokratijos“ terminą ir jį pateikti Lietuvos savivaldybėms kaip gairę plėtojant e. demokratijos sistemų galimybes savo tinklalapiuose. Aiškus apibrėžimas (gairė) turėtų skatinti e. demokratijos įrankius savivaldybių tinklalapiuose pateikti atskirai nuo savivaldybių teikiamų elektroninių paslaugų (pvz., miestų problemų žemėlapių, metrikacijos paslaugų ir kt.). Tai padarytų e. demokratijos sistemų funkcijų galimybes ir jų naudą aiškesnes vartotojams, taip galimai prisidedant prie bendro e. demokratijos įrankių populiarinimo tarp gyventojų.

Siekiant kokybinės e. demokratijos plėtros regionuose, rekomenduojama pateikti minimalius reikalavimus e. demokratijos sistemų įgyvendinimui, ypatingą dėmesį skiriant pagrindiniams e. demokratijos įrankiams diegti.

Savivaldybėms rekomenduojama savo e. demokratijos sistemų vystymą orientuoti atžvilgiu tų įrankių, kurie leidžia gyventojams pareikšti savo nuomonę vietos savivaldos klausimais. Pirminis e. demokratijos plėtros etapas gali būti orientuotas į apklausų ir e. peticijų įrankių įgyvendinimą ir naudojimą, nes šiems įrankiams reikia mažesnių administracinių išteklių. Vėliau rekomenduojama svarstyti galimybes rengti viešąsias konsultacijas urbanistinės plėtros ir investiciniais klausimais pasitelkiant internetinį forumą. Užsienio praktika rodo, kad būtent viešųjų konsultacijų vykdymas per forumą padeda užtikrinti kokybiškiausią atgalinį ryšį iš savivaldybės, o tai yra viena iš pagrindinių sąlygų siekiant, kad gyventojai naudotųsi e. demokratijos galimybėmis.

Ypatingą dėmesį reikia skirti įdiegtų įrankių kokybei. Vykdamas nuomonės apklausas savivaldybės tinklalapyje rekomenduojama rinktis aiškų ir paprastą teksto formatavimą, kad klausimai ir atsakymų variantai būtų aiškiai suprantami. Taip pat rekomenduojama visada nurodyti apklausos vykdymo laiką ir atskirti nebegaliojančias (archyvines) apklausas nuo aktyvių jas pateikiant vartotojams.

Archyvinės medžiagos atskyrimas taip pat yra aktualus ir e. peticijų įrankiui – pirmiausia vartotojams reikėtų pristatyti tik tas e. peticijas, kurioms dar yra renkami parašai, o visos kitos e. peticijos turėtų būti publikuotos atskirai – archyve. Praktika rodo, kad dažnas vartotojas nežino, kaip LR Peticijų įstatyme reglamentuojama peticija, todėl e. peticijų įrankis būna naudojamas ne pagal paskirtį, o juo sugeneruotas turinys dažnai būna atmetamas peticijos nagrinėjimo metu – taip įrankis praranda savo prasmę. Rekomenduojama pateikti e. peticijų įrankio instrukciją vartotojui, joje nurodyti, kas yra peticija, kaip ir kada ją verta pildyti.

Savivaldybės, įsidiegusios forumo įrankį, laiko jį platforma, skirta vartotojams bendrauti tarpusavyje. E. demokratijos sistemos forumą rekomenduojama naudoti pagal paskirtį – rengiant viešąsias konsultacijas. Tam gali reikėti vartotojų identifikacijos per Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformą (VIISP) – „E. valdžios vartų“ portalą. Konsultacijas forume rekomenduojama rengti reguliariai, bent du kartus per metus, ir ribotą laiką (2–4 savaites). Rengiant viešąją konsultaciją, reikia turėti galimybę į forumą įkelti projekto, dėl kurio yra konsultuojamasi, dokumentaciją, vaizdinę medžiagą ir kitą susijusią bei vartotojui naudingą informaciją.

Savivaldybėms taip pat rekomenduojama užsiimti aktyvia komunikacija populiarinant tarp gyventojų e. demokratijos įrankių galimybes ir naudą. Pirmame savivaldybės tinklalapio puslapyje rekomenduojama skelbti apie naują e. demokratijos sistemos turinį: kviesti atsakyti į apklausos klausimus arba dalyvauti viešojoje konsultacijoje. Į e. demokratijos sistemą rekomenduojama integruoti socialinių tinklų „dalijimosi“ funkcijas – tai ypač svarbu turint omenyje e. peticijų įrankį, nes pateikus e. peticiją reikia surinkti tam tikro skaičiaus gyventojų pritarimą (tradicine forma – parašus), siekiant, kad peticija būtų svarstoma. Apie e. demokratijos sistemos turinį ir galimybes taip pat rekomenduojama skelbti turimais komunikacijos kanalais: per socialinius tinklus, elektroniniu naujienlaiškiu, pranešimu spaudai ir kt.

Gerinti e. demokratijos sistemų kokybę savivaldybėms naudinga ne tik dėl finansavimo mechanizmų keliamų reikalavimų ir siekio užtikrinti didesnę vartotojų aktyvumą. Užsienio praktika rodo, kad efektyvi ir aiškiai suprantama e. demokratijos sistema, užtikrinanti gyventojams kokybišką atgalinį ryšį iš valdžios įstaigos, gerina pačios valdžios įstaigos įvaizdį: savivaldybės tampa atviresnės gyventojų nuomonei, o tai užtikrina skaidresnį valdymą. Šie du aspektai ne tik gerina savivaldybės įvaizdį gyventojų akyse, bet ir didina jos konkurencingumą kitų savivaldybių atžvilgiu – skaidriu valdymu pasižyminti savivaldybė turi palankesnes sąlygas pritraukti investuotojų ir verslą.

PRIEDAS

